LAPS/118/2025, 15.9.2025

Lapsiasiavaltuutetun lausunto eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle valtioneuvoston kirjelmään (U 69/2022 vp) Euroopan komission ehdotukseen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ehkäisyä ja torjuntaa koskevista säännöistä (COM(2022) 209 final) liittyvästä jatkokirjelmästä UJ 20/2025 vp

Viite: Liikenne- ja viestintävaliokunta tiistai 16.09.2025 klo 12.00 / U 69/2022 vp / Lausuntopyyntö

Lapsiasiavaltuutetun tehtävänä on arvioida ja edistää lapsen oikeuksien toteutumista. Työn perustana on YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus (SopS 59 ja 60/1991, LOS), joka on lailla voimaan saatettu ihmisoikeussopimus. Sopimus koskee kaikkia alle 18-vuotiaita. Lapsiasiavaltuutettu arvioi jatkokirjelmää yleissopimuksen näkökulmasta.

Yhteenveto lapsiasiavaltuutetun kannanotoista

- Lapsiasiavaltuutettu muistuttaa, että alun perin tarkoituksena on ollut, että uusi asetus korvaisi tilapäisen, vapaaehtoisuuteen perustuvan sääntelyn ja tarjoisi siten lasten suojelulle tehokkaammat ja pidemmän aikavälin puitteet.

- Lapsiasiavaltuutetun näkökulmasta tärkeintä on, että asetusehdotuksen tavoitteen - lasten suojeleminen verkkovälitteiseltä seksuaaliväkivallalta EU-tasolla – pysyy keskeisenä sekä tinkimättömänä johtonuorana valmistelussa.

- Lapsiasiavaltuutettu pitää tärkeänä, että jatkoehdotuksia arvioitaisiin tarkemmin lapsen oikeuden suojeluun vakavalta seksuaalirikollisuudelta kannalta.

Lapsiasiavaltuutetun kannanotot

Lapsiasiavaltuutettu on antanut liikenne- ja viestintävaliokunnalle U-kirjelmän aiemmassa valmisteluvaiheessa neljä lausuntoa 26.9.2022[1], 14.9.2023[2], 11.10.2024[3] ja 22.4.2025[4].

Viittaamme edelleen näissä lausunnoissa esitettyihin näkemyksiin. Lapsiasiavaltuutettu piti lausunnoissaan tärkeänä, että valtioneuvosto muodostaa lopullisen kantansa asetusehdotukseen kokonaisarvioinnin perusteella, jossa otetaan huomioon sääntelyn tavoitteet, lapsen etu sekä perus- ja ihmisoikeusvelvoitteet. Lapsiasiavaltuutettu on korostanut, että jatkoehdotuksia tulisi arvioida tarkemmin lapsen oikeuden suojeluun vakavalta seksuaalirikollisuudelta kannalta.

Valtioneuvosto on lupautunut painottamaan lapsen edun merkitystä, kun punnitaan ehdotuksen eri artiklojen suhdetta perustuslakiin ja perus- ja ihmisoikeuksiin. Keskeisimmät ongelmat ovat liittyneet 7 artiklan mukaiseen tunnistamismääräykseen ja sen suhteeseen luottamuksellisen viestinnän salaisuuden suojaan. Nyt käsiteltävänä olevassa, puheenjohtajamaan (Tanska) valmistelemassa kompromissiehdotuksessa on palattu käytännössä vuoden 2024 lopulla käsiteltyyn, silloisen puheenjohtajamaan Unkarin valmistelemaan ehdotukseen. Ehdotus sisältää pakollista tunnistamismääräystä sisältävät säännökset, eikä edellä mainittuja ongelmia ole edelleenkään pystytty ratkaisemaan.

Valtioneuvosto ei jatkokirjelmän mukaan voi tukea ehdotettua kompromissia, sillä ehdotukseen on palautettu aiempien kompromissiehdotusten mukainen, perustuslain kannalta ongelmalliseksi todettu tunnistamismääräys. Lapsiasiavaltuutettu tunnistaa kiistanalaiseen tunnistamismääräysmenettelyyn liittyvät ongelmat, joita jatkokirjelmässä, ml. aiemmat kirjelmät, on esitetty, ja pitää tärkeänä, että niihin löytyy perus- ja ihmisoikeuksien kannalta hyväksyttävät ratkaisut.

Lapsiasiavaltuutettu haluaa samalla kuitenkin muistuttaa, että alun perin tarkoituksena on ollut, että uusi asetus korvaisi tilapäisen, vapaaehtoisuuteen perustuvan sääntelyn ja tarjoisi siten lasten suojelulle tehokkaammat ja pidemmän aikavälin puitteet (U 69/2022 vp, s. 2). Tilapäiseen sääntelyyn perustuen palveluntarjoajat ovat toteuttaneet toimenpiteitä vaihtelevasti ja ilmoituksia on tullut vain pieneltä joukolta toimijoita (U 69/2022 vp, s. 3). Komissio on siis katsonut, että asetus on tarpeen, koska palveluntarjoajien vapaaehtoisuuteen perustava toimintamalli ei ole osoittautunut toimivaksi.

On selvää, että asetuksen valmiiksi saaminen edellyttää jonkinlaista kompromissiratkaisua. Lapsiasiavaltuutetun näkökulmasta tärkeintä on, että asetusehdotuksen tavoitteen - lasten suojeleminen verkkovälitteiseltä seksuaaliväkivallalta EU-tasolla – pysyy keskeisenä sekä tinkimättömänä johtonuorana valmistelussa. Valmistelun aikana on siten tehtävä jatkuvaa lapsivaikutusten arviointia ja avata arviointia myös valmisteluasiakirjoissa, mukaan lukien valtioneuvoston kirjelmät. Nyt lapsen oikeuksien toteutumisen varmistaminen jää kirjelmissä, sinänsä erittäin tärkeiden, viestinnän luottamuksellisuuden suojan toteutumisen ja teknologisten ratkaisujen vaikutusten arvioinnin varjoon.

Korostamme vielä lopuksi, että lopullisen asetusehdotuksen tulisi varmistaa lapsen oikeuksien mahdollisimman täysimääräinen toteutuminen.

Helsingissä 15.9.2025

Elina Pekkarinen
lapsiasiavaltuutettu

Merike Helander
juristi

---

[1] Lapsiasiavaltuutetun lausunto 26.9.2022, verkossa https://lapsiasia.fi/-/laps_lausunto_liv_u692022vp

[2] Lapsiasiavaltuutetun lausunto 14.9.2023, verkossa https://lapsiasia.fi/-/laps_lausunto_liv_u692022vp_uj192023vp

[3] Lapsiasiavaltuutetun lausunto 11.10.2024, verkossa https://lapsiasia.fi/-/laps_lausunto_hav_liv_u692022vp (samansisältöinen lausunto annettiin eduskunnan hallintovaliokunnalle)

[4] Lapsiasiavaltuutetun lausunto 17.4.2025, verkossa https://lapsiasia.fi/-/laps_lausunto_liv_u692022vp-1